

Nr 52.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning om skattefrihet för vissa bidrag till nedbringande av bostadskostnader; given Stockholms slott den 30 januari 1953.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogat förslag till förordning om skattefrihet för vissa bidrag till nedbringande av bostadskostnader.

GUSTAF ADOLF.

Per Edvin Sköld.

Propositionens huvudsakliga innehåll.

I propositionen föreslås, att vissa statliga och kommunala bidrag, som utgår till nedbringande av bostadskostnader, bl. a. familjebostadsbidrag, familjebidrag och bränslebidrag, icke skall vid tillämpning av kommunal-skattelagen och förordningen om statlig inkomstskatt utgöra skattepliktig inkomst för hyresgäst, egnahemsägare eller bostadsrättsinnehavare, som åtnjuter bidraget.

F ö r s l a g
till
**förordning om skattefrihet för vissa bidrag till nedbringande av
bostadskostnader.**

Härigenom förordnas som följer.

Statliga bidrag, som utgått för nedbringande av hyra eller annan årskostnad för bostadslägenhet eller egnahemsfastighet och som direkt tillgodoförts hyresgäst genom hyresavdrag eller egnahemsägare genom nedsättning av amortering, ränta eller annan kapitalkostnad eller tomträttsavgäld eller ock bostadsrättsinnehavare genom nedsättning av årlig avgift till bostadsrättsföreningen, skola vid tillämpning av kommunalskattelagen och förordningen om statlig inkomstskatt icke för hyresgästen, egnahemsägaren eller bostadsrättsinnehavaren utgöra skattepliktig inkomst. Vad nu sagts skall gälla jämväl i fråga om kommunala bidrag, som utgått i samma syfte och i likartad form som nämnda statliga bidrag.

Den omständigheten, att en vid inkomstberäkningen i och för sig avdragsgill omkostnad helt eller delvis guldits med bidrag i enlighet med vad i föregående stycke sägs, må icke föranleda att avdrag vägras för omkostnaden i fråga.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling, och skall äga tillämpning jämväl med avseende å det beskattningsår, för vilket taxering av beskattningsnämnd i första instans verkställes år 1953.

Genom denna förordning upphäves förordningen den 15 juni 1935 (nr 319) angående skattefrihet för viss förmån av hyresavdrag.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 30 ja-
nuari 1953.*

Närvarande:

Ministern för utrikes ärendena UNDEŃ, statsråden SKÖLD, ZETTERBERG, STRÄNG,
ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, HAMMARSKJÖLD, NORUP, HEDLUND, PERSSON,
HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM.

Efter gemensam beredning med chefen för socialdepartementet anmäler chefen för finansdepartementet, statsrådet Sköld, fråga om *skattefrihet för vissa bidrag, avsedda att nedbringa barnfamiljers bostadskostnader, m. m.* samt anför därvid följande.

Inledning. Under senare år har försports en viss tveksamhet, hur vissa statliga och kommunala bostadsbidrag skall behandlas i beskattningshänseende. Denna tveksamhet har bl. a. tagit sig uttryck däri, att beskattningsnämnderna i sin praxis på detta område kommit till olika resultat. I syfte att få denna olägenhet undanröjd har hos Kungl. Maj:t gjorts vissa framställningar om reglering av nämnda beskattningsfrågor. Vidare har 1951 års bostadsutredning till fullgörande av ett åt utredningen under hand lämnat uppdrag med en den 8 februari 1952 dagtecknad skrivelse till chefen för socialdepartementet ingivit en av bostadsutredningens expert, dåvarande taxeringsinspektören Herman Malmer utarbetad och av utredningen godkänd *promemoria rörande frågan om beskattningen av familjebidrag, familjebostadsbidrag och bränslebidrag*. I anledning av densamma har inom socialdepartementet utarbetats ett *författningsförslag*, vilket torde få såsom *Bihang* fogas vid statsrådsprotokollet för denna dag.

Över nämnda promemoria och författningsförslag har, efter remiss, *utlåtanden* avgivits av socialstyrelsen, kammarrätten, riksskattenämnden, överståthållarämbetet, länsstyrelserna i Stockholms, Kalmar, Västmanlands och Jämtlands län, Landsorganisationen i Sverige, Svenska arbetsgivareföreningen, Svenska landskommunernas förbund, Svenska stadsförbundet, Taxeringsnämndsordförandenas riksförbund samt Tjänstemännens centralorganisation (TCO).

Innan jag går närmare in på de regler, som för närvarande gäller beträffande beskattningen av bostadsbidrag, vill jag lämna en kort redogörelse för de bidrag, som har sådan karaktär att frågan om deras beskattning lämpligen bör behandlas i detta sammanhang.

Av intresse i detta sammanhang är till en början den bidragsform, som tillkom genom beslut vid 1935 års riksdag. På riksstaten för budgetåret

1935/1936 upptogs då ett anslag till främjande av bostadsförsörjning för mindre bemedlade, barnrika familjer. Bestämmelser om de bidrag, varom här är fråga, familjebidrag, upptogs i *kungörelsen den 4 september 1935 (nr 512) om lån och bidrag av statsmedel till främjande av bostadsförsörjning för mindre bemedlade, barnrika familjer*. Denna kungörelse har sedermera ändrats vid flera tillfällen; bl. a. har genom kungörelse den 27 maj 1938, nr 246, rubrikens lydelse ändrats till kungörelse om lån och bidrag av statsmedel för beredande av hyresbostäder åt mindre bemedlade, barnrika familjer. I sin nuvarande lydelse innehåller 1935 års kungörelse, såvitt här är av intresse, i huvudsak följande bestämmelser. Under vissa i kungörelsen närmare angivna villkor kan årliga bidrag (familjebidrag) av statsmedel beviljas kommun eller vissa allmännyttiga bostadsföretag för att såsom *hyresavdrag* tillgodokomma mindre bemedlade familjer med tre eller flera hemmavarande barn i beroende ställning. På grundval av förhållanden, som har avseende å fastighetens ekonomi, skall efter förslag av kommunen eller bostadsföretaget bostadsstyrelsen (förut statens byggnadslånebyrå) fastställa standardhyror för lägenheterna. Familjebidragen skall komma vederbörande familjer till godo på det sätt att från standardhyrorna för av dem innehavda lägenheter vissa procentuella hyresavdrag göres, uppgående till mellan 30 procent (för familj med 3 barn) och 70 procent (för familj med 8 eller flera barn) av standardhyran.

Familjebidrag kan även under vissa villkor utgå för familj, som innehar lägenhet i bostadsrättsförenings hus och tillgodokommer då familjen i form av avdrag å årlig avgift.

1935 års riksdag beslöt vidare inrättandet av en statlig utlåningsfond, benämnd lånefonden för bostadsförsörjning för mindre bemedlade, barnrika familjer. Lån ur fonden (bostadsanskaffningslån) kunde beviljas kommun eller allmännyttigt företag under vissa förutsättningar, för vilka här icke torde behöva redogöras.

Förmånerna enligt 1935 års kungörelse har således endast kunnat åtnjutas av familj bosatt i hyreshus eller i hus tillhörigt bostadsrättsförening. Vid 1938 års riksdag beslöts ytterligare en bidragsform. Sålunda bestämdes, att nyssnämnda lånefond skulle få disponeras jämväl för beredande av bostäder i egnahem åt mindre bemedlade, barnrika familjer samt att familjebidrag skulle kunna utgå till sådana familjer, bosatta i egnahem, från förut omnämnt anslag till främjande av bostadsförsörjning för mindre bemedlade, barnrika familjer. I anslutning härtill utfärdades *kungörelsen den 27 maj 1938 (nr 247) om lån och bidrag av statsmedel för beredande av bostäder i egnahem åt mindre bemedlade, barnrika familjer*.

Enligt sistnämnda kungörelse kan bostadsanskaffningslån under vissa villkor medges mindre bemedlade, barnrika familjer för att bereda billiga bostäder i egnahem å mark, som innehas med äganderätt eller tomt-rätt. Vidare kan eftergifter medges å de för lånen fastställda ränte- och annuitetsbeloppen (*familjebidrag*). Bostadsanskaffningslån och familjebidrag beviljas av bostadsstyrelsen (förut statens byggnadslånebyrå). Lånen

utgör i regel till $\frac{2}{9}$ en räntefri stående del, till likaledes $\frac{2}{9}$ en stående del, varå ränta utgår, och till återstoden en amorteringsdel. Amortering av sådant lån skall ske med en av bostadsstyrelsen fastställd fast annuitet. Familjebidrag utgår till mindre bemedlade familjer med minst tre barn i form av avdrag å de årliga ränte- och annuitetsbeloppen. Bidragen kan sålunda i regel högst uppgå till nämnda belopp och de kan under särskilda förhållanden återkrävas. För varje fastighet beräknas en normal årlig bostadskostnad, varefter familjebidraget bestämmes till en procentuell del av denna kostnad, nämligen till lägst 30 procent (för familj med 3 barn) och högst 70 procent (för familj med 8 eller flera barn).

Till och med budgetåret 1943/44 benämndes ifrågakvarande anslag å riksstaten »Främjande av bostadsförsörjning för mindre bemedlade, barnrika familjer». Från och med budgetåret 1944/45 är benämningen ändrad till »Hyresrabatter för mindre bemedlade, barnrika familjer».

Vid 1947 års riksdag beslöts en omläggning av den statliga låne- och bidragsverksamheten till förmån för bostadsförsörjningen. Genom omläggningen ersattes bland annat det dittillsvarande familjebidraget med ett familjebostadsbidrag till familjer med minst två minderåriga barn och bosatta i nyuppförda eller ombyggda hus. Detta bidrag utgår från nämnda anslag till hyresrabatter för mindre bemedlade, barnrika familjer. Bestämmelser om familjebostadsbidrag har meddelats i *kungörelsen den 30 juni 1948 (nr 547) om familjebostadsbidrag och bränslebidrag*. Enligt kungörelsen utgår dylika bidrag »för att sänka de årliga bostadskostnaderna för familjer med flera barn samt befordra en förbättring av bostadsstandarden». Familjebostadsbidrag, som utgår för familj, bosatt i familjemedlem tillhörigt enfamiljs- eller tvåfamiljshus, vilket uppförts eller ombyggt med stöd av egnahemslån, skall jämte bränslebidrag tillgodoföras familjen genom avdrag å lånekostnaderna (räntor, amorteringar och eventuell tomträttsavgift). Familjebostadsbidraget utgår i sådant fall med ett årligt belopp, motsvarande för varje barn 20 procent av den årliga kapitalkostnaden för huset, dock icke med mer än 175 kronor eller mindre än 130 kronor för varje barn. Familjebostadsbidrag och bränslebidrag för familj, bosatt i fastighet av annat slag, skall, där så är möjligt, utanordnas genom avdrag å hyra eller årlig avgift till bostadsrättsförening men må i särskilda fall tillgodoföras familj på annat lämpligt sätt; det får dock icke utbetalas kontant till familjen. Familjebostadsbidrag utgår i detta fall med 130 kronor för varje barn, men må ej överstiga årshyra eller årlig avgift. Bränslebidragets belopp är i båda fallen beroende på i vilken del av landet bostaden är belägen och utgör 175—225 kronor.

För att helt familjebostadsbidrag och bränslebidrag skall utgå, må manns och hustruns sammanlagda beskattningsbara inkomst icke överstiga ett i förhållande till barnantalet bestämt belopp. Överstiger den beskattningsbara inkomsten detta belopp med högst 1 500 kronor kan bidrag utgå med reducerat belopp.

Beträffande bränslebidrag må nämnas, att sådana enligt brev den 3 sep-

tember 1948 och den 29 juni 1950 utgår även till familjer, som åtnjuter förmån av hyresavdrag eller familjebidrag enligt 1935 och 1938 års förenämnda kungörelser eller enligt i dessa kungörelser angivna grunder. Bränslebidraget tillgodoföres därvid familjen på motsvarande sätt som familjebidraget.

Att märka är att familjebidrag enligt 1935 och 1938 års kungörelser fortfarande utgår, nämligen i sådana fall då bidragen beviljats före den 1 juli 1948. Även efter nyssnämnda tidpunkt har nya familjebidrag beviljats, dock endast i mindre utsträckning. I vissa fall utbytes redan beviljade familjebidrag mot familjebostadsbidrag; såvitt avser familjebidrag i flerfamiljshus, kan antagas att samtliga inom de närmaste åren kommer att ha utbytt mot familjebostadsbidrag.

De hittills berörda bidragen till främjande av bostadsförsörjningen är sådana, som bestrides enbart av statsmedel. Vid 1947 års riksdag beslöt man emellertid att införa — förutom de nyss omnämnda formerna familjebostadsbidrag och bränslebidrag — en särskild bostadsrabatt (det s. k. *trekronorsbidraget*) i syfte att stödja familjer med begränsade inkomster. Denna bostadsrabatt bestreds ursprungligen i sin helhet av statsmedel, men efter beslut av 1950 års riksdag bestrides kostnaderna till $\frac{2}{3}$ av statsmedel (från anslaget till särskilda bostadsrabatter) och $\frac{1}{3}$ av kommunerna. Bidraget utgör för år tre kronor per kvadratmeter lägenhetsyta. Trekronorsbidrag kan utgå dels till hushåll i bostadshus, som färdigställt efter den 1 juli 1946 och som förvaltas av kommun eller allmännyttigt företag, dels ock i vissa fall till hushåll i bostadshus, som tillhör av industriföretag bildat bostadsföretag. Kommunerna avgör vilka av dessa hushåll som skall erhålla trekronorsbidrag. Något hinder för att trekronorsbidrag utgår till familj, som tillgodoförts familjebostadsbidrag, föreligger ej; tvärtom utgår huvudparten av antalet trekronorsbidrag till dylika familjer. Bidraget kan utgå även till familj utan barn.

I några städer förekommer *helt kommunala bostadsbidrag*. Sålunda utgår i Stockholm ett dylikt bidrag med 130 kronor för barn och år till sådana familjer med minst två barn under 16 år, vilka icke åtnjuter statligt familjebostadsbidrag och bebor lägenheter inom byggnader, färdigställda under tiden 1 oktober 1940—31 december 1947 samt vilka ifråga om inkomstförhållanden och bostädernas standard m. m. är jämställda med de barnfamiljer, som erhåller statligt familjebostadsbidrag. Bidrag utgår jämväl till ensamstående mödrar, som icke åtnjuter statligt familjebostadsbidrag; alltså även till mödrar med endast ett barn. I vissa inkomstlägen utgår reducerade bostadsbidrag. Bestämmelserna är tillämpliga beträffande hushåll såväl i flerfamiljshus som i enfamiljs- och tvåfamiljshus. Bidragen utbetalas icke kontant utan tillgodoföres familjerna genom avdrag å hyra eller genom avdrag å tomträttsavgäld, ränta och amortering. — Även i Solna stad utgår bostadsbidrag av liknande slag. Fråga om införande av dylika bidrag har väckts på ett flertal andra håll.

Enligt uppgift av 1951 års bostadsutredning åtnjutes familjebidrag för

närvarande av cirka 14 000 familjer i egna hem och — i form av hyresavdrag — av cirka 3 500 familjer i flerfamiljshus. Familjebostadsbidrag har utgått till omkring 56 000 familjer. Trekronorsbidrag utgick under senare hälften av budgetåret 1950/51 till 9 130 hushåll.

I detta sammanhang må anmärkas, att 1951 års bostadsutredning i sitt den 12 december 1952 avgivna betänkande om samhällets stöd åt bostadsförsörjningen föreslagit att trekronorsbidrag icke längre skulle utgå. Såsom ersättning för denna bidragsform föreslås en ny typ av bidrag, *särskilt bostadsbidrag*, vilket skulle vara individuellt behovsprövat. Det särskilda bostadsbidraget skulle enligt utredningen i första hand utgå till de hushåll, som icke vore berättigade till familjebostadsbidrag, exempelvis familjer utan barn eller med endast ett barn och ensamstående mödrar med ett barn. I vissa fall skulle det särskilda bostadsbidraget kunna utgå till familj som åtnjöte familjebostadsbidrag. Bidragsgivningen skulle handhavas av kommunerna och ske efter allmänna anvisningar. Kostnaderna för det särskilda bostadsbidraget föreslår 1951 års bostadsutredning skola fördelas mellan stat och kommun enligt vissa grunder. Frågan om en dylik omläggning av bidragsgivningen är för närvarande föremål för överväganden inom socialdepartementet.

Gällande bestämmelser om beskattning av bostadsbidrag. De enda bestämmelser rörande den skatterättsliga behandlingen av i det föregående nämnda bidrag som meddelats återfinnes i *förordningen den 15 juni 1935 (nr 319) angående skattefrihet för viss förmån av hyresavdrag*. Enligt dessa bestämmelser skall förmån, vilken såsom hyresavdrag tillgodokommer mindre bemedlad, barnrik familj från å riksstaten uppfört anslag för främjande av bostadsförsörjning för dylika familjer, vid tillämpning av kommunalskattelagen och förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt (numera förordningen om statlig inkomstskatt) ej utgöra skattepliktig inkomst.

Enligt ordalagen är förordningen endast tillämplig å bidrag, som utgår till mindre bemedlade, barnrika familjer i hyreshus; vid tiden för förordningens tillkomst var detta den enda bidragsform som fanns på detta område. Förordningen skulle således enligt ordalydelsen ej vara tillämplig å bidrag till familjer i egna hem och ej heller å bidrag till sådana i hyreshus bosatta familjer, som ej enligt gällande bidragsbestämmelser betecknas såsom barnrika. Slutligen skulle bidrag till ogifta utan barn falla utanför förordningens tillämpningsområde. Av de i det föregående omnämnda bidragen skulle alltså i enlighet härmed endast förmån av hyresavdrag enligt 1935 års kungörelse och familjebostadsbidrag eller bränslebidrag till familjer i flerfamiljshus vara att hänföra under förordningens bestämmelser.

Till grund för ifrågavarande lagstiftning låg en inom finansdepartementet utarbetad promemoria i ämnet, däri bl. a. följande uttalanden gjordes angående det dåvarande rättsläget.

Frågan, i vad mån beskattning skall ske av bidrag av allmänna medel för olika ändamål, torde i skilda avseenden vara oklar. Vad angår bidrag från

det allmänna till enskilda personer, är det emellertid i kommunalskattelagen stadgat, att bidrag med karaktär av fattigvård ej skola beskattas, medan det enligt numera vunnet prejudikat likaledes är fastslaget, att arbetslöshetsunderstöd i form av s. k. kontantunderstöd äro underkastade beskattning såsom inkomst. Om bidrag av allmänna medel tillfalla juridiska personer för fullgörande av viss uppgift, läser inkomstbeskattning kunna ifrågakomma åtminstone där fråga är om periodiska bidrag, men kan å andra sidan fullgörandet av uppgiften stundom medföra motsvarande avdragsrätt, varför det praktiska slutresultatet ofta läser kunna bliva, att det allmänna bidraget ej föranleder någon särskild beskattning.

Förutom inkomstbeskattning kan i fråga om allmänna bidrag gåvobeskattning i vissa fall ej anses a priori utesluten. Det torde ej kunna frånkommas, att ett sådant bidrag ofta har den juridiska formen av gåva. I många fall torde emellertid bidragets överlämnande vara förenat med sådana villkor om utförande av vissa uppgifter, vilka äro hänförliga till statsverksamhetens fullgörande, att någon gåva i verkligheten ej kan anses föreliggande. Om understöd från det allmänna har karaktär av periodisk »gåva» till enskild person, synes denna ofta erhålla sådan karaktär, att den bör i beskattningssyfte betraktas såsom inkomst.

Vad det nu föreliggande fallet angår, torde de bidrag, vilka tillfalla vederbörande familjer i form av hyresavdrag, vara att betrakta såsom skattepliktig inkomst. Det nyss omförmälda prejudikatet rörande arbetslöshetsunderstöd läser undanröja möjliga tvivelsmål i sådant avseende. Att beloppen komma familjen till godo såsom hyresavdrag och ej kontant, läser i beskattningssyfte ej medföra en olikartad behandling.

Därest den i promemorian dragna slutsatsen angående skatteplikt för bidrag av nu förevarande art är riktig, skulle således i princip endast sådana bidrag till nedbringande av bostadskostnader, som kan hänföras under bestämmelserna i 1935 års förordning, vara undantagna från skatteplikt.

Framställningar om utredning beträffande beskattningen av bostadsbidrag. Som jag förut nämnt har i en inom 1951 års bostadsutredning upprättad promemoria framställts förslag om ändring av reglerna för beskattning av bostadsbidrag. Även i andra sammanhang har emellertid framställningar gjorts om sådan ändring.

Sålunda har *taxeringsnämndsordförandenas riksförbund* i en år 1945 avlåten skrift hemställt om ändring av förordningen den 15 juni 1935, nr 319. Till stöd för sin framställning har förbundet anfört, att enligt förbundets erfarenhet familjebidrag, som utginge enligt 1938 års kungörelse, på många håll icke bleve beskattat, medan på andra håll, däribland i Stockholm, bidraget underkastades beskattning. Då förbundet hade anledning förmoda att det varit lagstiftarens avsikt att även ifrågavarande familjebidrag skulle vara undantaget från skatteplikt, hemställde förbundet att förslag i förtydligande syfte måtte föreläggas riksdagen.

Över berörda framställning avgav *överståthållarämbetet* yttrande och anförde därvid bl. a., att beskattningsnämnderna i Stockholm ansett, att familjebidrag som utginge till egnahemsägare icke kunde undantagas från beskattning, eftersom uttrycklig bestämmelse saknades angående skattefrihet för dylika bidrag. Enligt överståthållarämbetets uppfattning vore en olika

behandling i skattehänseende av å ena sidan hyresavdrag och å andra sidan sådant familjebidrag principiellt motiverad. Med hänsyn till den lätt-
nad som det skulle innebära för beskattningsmyndigheterna att ej behöva
räkna med dessa för skatteunderlagets storlek helt visst betydelselösa in-
täkter tillstyrkte överståthållarämbetet emellertid, att åtgärder vidtoges i
syfte att familjebidragen till egnahemsägare i likhet med hyresavdragen un-
dantoges från skatteplikt.

Frågan om uttrycklig skattefrihet för familjebidrag enligt 1938 års kun-
görelse bragtes vidare under riksdagens prövning genom motionen nr 305
i andra kammaren vid 1948 års riksdag. I anledning av motionen anförde
bevillningsutskottet bl. a. följande.

Det tillkommer givetvis icke utskottet att taga ställning till denna tolk-
ningsfråga, vilken, såvitt utskottet har sig bekant, icke varit föremål för
skattedomstolarnas prövning. Då emellertid olika uppfattningar i detta hän-
seende kommit till uttryck vid tillämpningen, finner utskottet önskvärt, att
den oklarhet, som här råder, genom införande av tydligare bestämmelser
undandröjes. Utskottet vill härvid påpeka, att förmånen av hyresavdrag enligt
1935 års kungörelse och familjebidraget enligt 1938 års kungörelse utgå
från ett och samma anslag å riksstaten, vilket anslag från och med budget-
året 1944/45 benämnes »Hyresrabatter för mindre bemedlade, barnrika fam-
iljer». Även om de båda bidragsformerna i så måtto äro olika, att hyres-
avdraget enligt 1935 års kungörelse utgår för en förhyrd bostad, medan där-
emot familjebidraget enligt 1938 års kungörelse gäller en bostad, som inne-
haves med äganderätt, är dock syftet med dessa förmåner detsamma. I båda
fallen avses att bereda hjälp åt mindre bemedlade, barnrika familjer. Bägge
bidragsformerna ha sålunda tillkommit i barnens intresse. På grund härav
och då hyresavdraget enligt 1935 års kungörelse är undantaget från skatte-
plikt, synas utskottet vissa skäl kunna anföras för att även familjebidraget
enligt 1938 års kungörelse bör vara fritaget från beskattning.

Emellertid anser sig utskottet icke böra, såsom i motionen yrkats, föreslå
skrivelse till Kungl. Maj:t med hemställan om förslag i ämnet. 1946 års riksdag
har på förslag av samma års bevillningsutskott i skrivelse till Kungl.
Maj:t hemställt om en översyn av reglerna om skattefrihet för vissa slag
av intäkter i syfte att åvägabringa en samordning mellan dessa regler och
de sociala förmånerna. Denna översyn har visserligen ännu icke kommit
till stånd, men utskottet förutsätter, att så kommer att ske så snart tillfälle
därtill gives. Enligt utskottets mening bör spörsmålet om den skatterättsliga
behandlingen av de ifrågavarande familjebidragen därvid tagas under över-
vägande. Vid denna omprövning bör uppmärksamhet ägnas även åt de bi-
dragsformer, som vid den år 1947 beslutade omläggningen av den statliga
låne- och bidragsverksamheten till förmån för bostadsförsörjningen ersatt
familjebidragen, liksom även åt andra därmed jämförliga bidragsformer.
Med hänsyn härtill avstyrker utskottet det i den förevarande motionen fram-
ställda yrkandet.

Jämväl beträffande de år 1947 beslutade bidragsformerna har såväl i
praxis som i den allmänna diskussionen tvekan rått rörande skatteplikten.
Sålunda har 1949 års *skatteutredning* i sitt betänkande angående den stat-
liga direkta beskattningen (SOU 1951: 51, s. 91) härom anført, att familje-
bostadsbidragen på sina håll torde beskattas, nämligen då fråga vore om
sådana bidrag, som utginge till ägare av egnahem för att täcka viss del av

kostnaderna för räntor och amortering. Däremot torde någon beskattning icke förekomma av bidrag, som utginge till familjer vilka förhörde lägenheter. Frågan om skatteplikten syntes icke ha prövats av regeringsrätten.

I anslutning härtill har skatteutredningen anfört följande.

Att de kontanta sociala bidragen i stor utsträckning icke bli beskattade ger dem i mottagarens hand ett större värde än det nominella. Det ytterligare värde, som ligger i skattefriheten, är större ju högre inkomsten är. På grund härav får skattefriheten betydelse även för »tröskelproblemet»: När inkomstgränsen överskrides, förlorar bidragstagaren icke blott bidragets belopp utan även skattefriheten för beloppet. Det har därför ifrågasatts, att »tröskelproblemet» skulle kunna bringas i ett annat och bättre läge, om skatteplikt infördes för bidragen.

Effekten och konsekvensen av en sådan beskattning belyses därefter i betänkandet genom några exempel. Det framgår av dessa att den lägre skatt, som familjen med familjebostadsbidrag hade att erlagga i jämförelse med en annan familj med samma nominella inkomst men utan sådant bidrag, vid dåvarande skatteuttag varierade mellan 41 kronor och 203 kronor beroende på barnantal och familjens årsinkomst.

Om förmånerna beskattades, framhåller utredningen vidare, bleve de båda familjerna jämställda i beskattningshänseende och man vunne ett resultat, som kunde sägas väl överensstämma med skatteförmågeprincipen. För den förmånsberättigade familjen nedginge emellertid förmånernas värde, genom att en del därav finge erläggas i skatt.

1949 års skatteutredning har emellertid vidare framhållit, att om man alltså med beskattningen nådde en viss jämställdhet mellan en familj som uppbytte bidrag och en familj som icke åtnjöt dessa förmåner, så torde däremot beskattningen icke nämnvärt undanröja tröskelproblemet. Visserligen kunde sägas, att förmånernas värde sjönke med stigande inkomst. Med en inkomststegring från 3 000 kronor till 8 880 kronor sjönke förmånernas värde med cirka 11 procent av förmånernas belopp för en familj med tre barn. Man funne alltså att beskattningen endast i mycket ringa mån kunde utjämna inkomsttröskeln.

1949 års skatteutredning har jämväl i nämnda betänkande framhållit att en beskattning av förmånerna torde medföra vissa praktiska svårigheter. Eftersom bidragen icke passerade den bidragsberättigade, torde han icke alltid ha en klar uppfattning av bidragsbeloppet. Både på grund härav och på grund av den bristande förståelse, som torde komma att möta en beskattning av detta slag, kunde det befaras att beloppen bleve ofullständigt deklarerade. Av stor betydelse syntes även vara att något avdrag för källskatt icke gärna kunde ifrågakomma vid utbetalning av ifrågavarande bidrag. Beskattningen av bidragen skulle sålunda i allmänhet resultera i kvarstående skatt. Detta torde visa, att vinsterna av en beskattning av familjebostadsbidragen icke stode i proportion till de komplikationer som skulle vållas därav.

Sammanfattningsvis anger 1949 års skatteutredning sin ståndpunkt sålunda.

Det synes angeläget, att frågan om de sociala bidragens skatterättsliga natur upptages till närmare undersökning. Framställning om en sådan översyn har också gjorts av riksdagen år 1946. Efter vilka riktlinjer en lösning skall sökas kan synas ovisst. En tänkbar möjlighet har dock synts oss vara att förlägga alla av barnförsörjningen beroende bidrag utanför beskattningen. Sedan numera barnförsörjningskostnaderna i princip frikopplats från beskattningen, kan det synas konsekvent att alla sådana sociala bidrag, vilka äro avsedda att komma barn till godo eller för vilkas åtnjutande barnförsörjningskostnaderna äro bestämmande, undantagas från skatteplikt. En uppdelning av bidragen efter denna grund torde, för att praktiskt realiseras, förutsätta medverkan av socialstyrelsen och riksskattenämnden. Möjligen skulle härigenom en säkrare grund kunna läggas för den skatterättsliga behandlingen av de sociala bidragen.

Vidare har *bostadsstyrelsen* med skrivelse den 16 januari 1950 till chefen för socialdepartementet överlämnat en inom styrelsen upprättad promemoria, däri föreslagits, att förordningen den 15 juni 1935, nr 319, måtte ändras så att jämväl till egnahemsägare utgående familjebidrag, familjebostadsbidrag och bränslebidrag bleve skattefria.

I en år 1951 till finansdepartementet inkommen skrift har *taxeringsnämndsordföranden*s riksförbund gjort ytterligare framställning i frågan och hemställt om åtgärder i syfte att åvägabringa likformighet med avseende å beskattningen av de olika bostadsbidragen.

Slutligen bör i detta sammanhang nämnas, att frågan om ändring av reglerna om beskattning av bostadsbidrag behandlats även av 1952 års riksdag i anledning av väckt motion. Eftersom bostadsutredningens promemoria var föremål för överväganden inom social- och finansdepartementen, avsågs emellertid motionen.

Promemorian. Efter en redogörelse för innehållet i nyss berörda framställningar m. m. framhålles i bostadsutredningens promemoria, att det framginge att tveksamhet angående skatteplikten för bidrag av hithörande slag i vissa fall uppkommit. Främst gällde detta de bidrag, som tillkomme egnahemsägare, beträffande vilka rättstillämpningen växlat. Det syntes kunna antagas, att blott ett mindre antal av samtliga ifrågavarande bidrag till egnahemsägare blivit föremål för beskattning, och att i det enskilda fallet ofta blivit avgörande, huruvida den skattskyldige upptagit bidraget såsom intäkt i självdeklarationen eller icke.

Vidare anföres i promemorian, att man i de fall då bidrag till egnahemsägare upptagits till beskattning såsom intäkt av fastighet, torde ha betraktat det som ett bidrag, vilket tillkomme egnahemsägaren i hans egenskap av fastighetsägare. Man hade möjligen även velat åberopa den såsom allmän princip stundom framförda uppfattningen, att ett socialt understöd vore skattepliktigt, såvitt det icke vore att hänföra till fattigunderstöd eller genom uttrycklig bestämmelse frikallats från skatteplikt. Gentemot uppfattningen, att hithörande bidrag till egnahemsägare kommit denne i egenskap av fastighetsägare till godo i och med att avdrag medgivits å lånekostnaderna, kunde beträffande familjebidrag, ävensom — i fall, då egnahemslån be-

viljats — familjebostadsbidrag och sådant bränslebidrag, som utginge tillsammans med familjebostadsbidrag, anföras, att bidragen kunde återkrävas bl. a. i vissa fall då fastigheten övergått till ny ägare.

I promemorian framhålles vidare, att ojämnheten i den skatterättsliga behandlingen av ifrågavarande bostadsbidrag gjorde ett omedelbart klarläggande av beskattningsfrågan synnerligen önskvärt. Då en allmän översyn av reglerna angående skattefrihet för vissa slag av intäkter i syfte att åvågbringa en samordning mellan dessa regler och de sociala förmånerna torde kunna antagas komma att bli tidskrävande, syntes det knappast försvarligt att låta osäkerhetstillståndet i fråga om beskattningen av nu ifrågavarande bidrag bestå. Det torde aldrig ha varit lagstiftarnas avsikt, att bidragen till egnahemsägare skulle bli föremål för beskattning. Syftet med dessa bidrag vore detsamma som syftet med motsvarande bidrag till familjer, som förhyrde bostäder, nämligen att nedbringa barnfamiljernas bostadskostnader. Det förhållandet, att nu förekommande beskattning av bidragen torde kunna anses åtminstone delvis sammanhänga med förbiseende i samband med införandet av de efter år 1935 tillkomna bidragsformerna, syntes utgöra ett särskilt starkt skäl för en ändring snarast möjligt. Med hänsyn till att frågan beträffande hyresavdragen särskilt reglerats genom lagstiftning syntes det motiverat, att frågan beträffande övriga nu avsedda slag av bidrag klarlades genom en ny författning, avseende samtliga ifrågavarande bidragsformer.

I promemorian har även betonats ifrågavarande spørsmåls samband med det förslag, som 1950 års skattelagssakkunniga framlagt i sin med skrivelse den 31 december 1951 överlämnade promemoria angående taxering av inkomst av en- och tvåfamiljsfastigheter. Ett genomförande av detta förslag syntes bringa frågan om beskattningen av ifrågavarande bidrag i ett annat läge i vad avsåge bidrag till ägare av annan fastighet, vilken uteslutande eller till helt övervägande del använts till bostad för ägarens, hans familjs och hans personliga tjänares räkning. Såsom intäkt av dylik fastighet skulle enligt nyssnämnda förslag i regel upptagas ett belopp motsvarande viss procent av fastighetens taxeringsvärde. I fall, då intäkten bestämdes enligt denna schablonberäkning, finge avdrag icke göras för andra omkostnader än för ränta å lånat, i fastigheten nedlagt kapital samt tomträttsavgäld eller liknande avgäld. De sakkunniga syntes icke ha förutsatt, att undantag från regeln om denna schablonberäkning av intäkten skulle göras med hänsyn till skattepliktiga bidrag av beskaffenhet att eljest böra upptagas som intäkt av fastighet. Därest de sakkunnigas förslag skulle godtagas i oförändrat skick, syntes det för undvikande av ytterligare oklarhet vara erforderligt, att frågan om beskattningen av bostadsbidragen i samband härmed i sin helhet reglerades.

Bostadsutredningens promemoria utmynnar i ett förslag, att förenämnda 1935 års förordning skulle ersättas med en ny författning. Denna författning syntes böra givas det innehåll, att barnfamilj — jämväl ensamstående med barn — tillgodokommande förmån av hyresavdrag, familjebidrag, fa-

miljebostadsbidrag och bränslebidrag enligt kungörelserna nr 512/1935, 247/1938 eller 547/1948 eller enligt bestämmelser, utfärdade i anslutning till dessa kungörelser, ävensom av kommunalt bidrag i liknande form och med likartat syfte ej skulle vid tillämpning av kommunalskattelagen och förordningen om statlig inkomstskatt utgöra skattepliktig inkomst.

För det fall att en bestämmelse av detta innehåll gäves, förutsattes, att egnahemsägare vid beräkning av inkomst av fastighet bleve berättigad till avdrag för de totala utgifterna för räntor och tomträttsavgäld även till den del dessa kunde beräknas ha guldits genom att bidrag av här avsett slag tillgodoförts ägaren i form av avdrag å lånekostnaderna. En motsatt ståndpunkt skulle innebära, att bidraget i realiteten icke i sin helhet bleve skattefritt, och nödvändigögra särskilda regler om proportionering av bidraget mellan ränta, amortering och eventuell tomträttsavgäld.

Remissyttrandena. Flertalet av de myndigheter och organisationer, som hörts i anledning av bostadsutredningens promemoria, vitsordar, att viss oklarhet råder i frågan huru de efter år 1935 tillkomna bostadsbidragen till barnrika familjer skall behandlas i beskattningsavseende. Sålunda anför *riksskattenämnden*, att av upplysningar, som nämnden infordrat från taxeringsintendenterna rörande beskattningsnämndernas praxis med avseende å ifrågavarande bidrag, framginge att bidragen för närvarande i flertalet län icke betraktades såsom skattepliktig inkomst. I vissa av dessa län toges dock vid taxeringen hänsyn till bidragen så till vida att avdrag icke medgäves för sådana ränteutgifter, som ägare till egnahem vore skyldiga att vidkännas men som täcktes av bidrag enligt de i promemorian avsedda författningarna. I ett fåtal län betraktades bidragen såsom skattepliktig inkomst.

Beträffande frågan huruvida i promemorian berörda förmåner utan uttryckligt stadgande om motsatsen skulle anses utgöra för mottagaren skattepliktig inkomst, har *kammarrätten* framhållit, att kammarrätten i yttrande över den år 1935 föreslagna och senare samma år utfärdade förordningen nr 319 uttalade, att det torde vara ofrånkomligt, att med tillämpning av gällande regler hyresavdragen komme att vid mottagarens taxering betraktas såsom periodiskt understöd och, då de icke vore hänförliga till de från skatteplikt uttryckligen undantagna dylika understöd, jämväl tagas till beskattning. I anslutning till detta yttrande ville kammarrätten nu framhålla, att fog funnes för uppfattningen att familjebidrag och bränslebidrag enligt 1938 års kungörelse samt familjebostadsbidrag och bränslebidrag enligt 1948 års kungörelse, därest inga särskilda bestämmelser infördes, vore att anse som skattepliktig inkomst. *Riksskattenämnden* säger sig ha övervägt huruvida icke, på grund av bidragens ändamål och natur, bidragen redan enligt allmänna regler borde behandlas såsom icke skattepliktig inkomst. Med hänsyn till de uttalanden, som återgivits i propositionen nr 238/1935 och vad som i övrigt förekommit i samband med antagandet av förordningen nr

319/1935 angående skattefrihet för viss förmån av hyresavdrag, torde det emellertid vara erforderligt, att bidragen genom lagstiftningsåtgärd uttryckligen undantogs från skatteplikt.

Flertalet av de hörda myndigheterna och organisationerna synes dela bostadsutredningens uppfattning, att åtgärder snarast borde vidtagas för lösning av frågan om beskattningen av ifrågakvarande bidrag. *Styrelsen för Svenska landskommunernas förbund* framhåller emellertid, att styrelsen icke hade övertygats om att frågan om skatteplikt för ifrågakvarande bostadsbidrag vore så brådskande, att den icke skulle kunna lösas i samband med en utredning om skatteplikten för sociala bidrag över huvud. *Svenska arbetsgivareföreningen*, som icke haft något att erinra mot de i promemorian framlagda förslagen, säger sig emellertid utgå ifrån att dessa förslag endast syftade till en provisorisk lösning av spørsmålet om beskattning av här ifrågakvarande bidrag i avvaktan på en definitiv reglering av skattskyldigheten för sociala förmåner på bostadspolitikens område. Jämväl *rikskattenämnden* har erinrat om önskvärdheten av att till behandling upptogs frågan om den skatterättsliga naturen jämväl av andra statsbidrag av socialpolitisk natur. I anslutning till det sagda ville riksskattenämnden även framhålla, att en lagstiftning av den kasuella natur, som avsåges med det vid förevarande remiss fogade författningsförslaget, vore ägnad att ingiva betänkligheter med hänsyn till den ovisshet om gränsdragningen mellan skattepliktiga och icke skattepliktiga inkomster, som därav kunde uppkomma. Såsom exempel kunde i detta hänseende åberopas, att 1935 års förordning på vissa håll uppfattats såsom innebärande ett undantag från en allmän regel av innebörd, att sociala bidrag vore att hänföra till skattepliktiga inkomster, under det att förordningen på andra håll ansetts såsom uttryck för en allmän regel av motsatt innebörd, i följd varav även bidrag av annan art än det i förordningen uttryckligen omnämnda ansetts kunna undantagas från skatteplikt. *Svenska stadsförbundets styrelse* anser anledning icke föreligga att avvakta ett prejudikat i regeringsrätten eller resultatet av en kommande översyn av skattelagstiftningen med hänsyn tagen till beskattningen av socialbidrag över huvud.

Bostadsutredningens förslag, att de bidrag, som utgår enligt kungörelserna den 4 september 1935, nr 512, den 27 maj 1938, nr 247, eller den 30 juni 1948, nr 547, icke i något fall skulle upptagas såsom skattepliktig inkomst, tillstyrkes i princip i det övervägande flertalet av de inkomna yttrandena. Sålunda anser *Svenska stadsförbundets styrelse*, att såväl rättviseskäl som praktiska synpunkter talade för att bostadsbidragen i enlighet med bostadsutredningens förslag skulle vara skattefria över hela linjen. Att så icke vore fallet för närvarande torde bero på förbiseenden i lagstiftningen och icke på medvetna beskattningshänsyn. *Länsstyrelsen i Kalmar län* anför, att eftersom syftet med ifrågakvarande sociala bidrag torde vara detsamma antingen bidragen ginge till egnahemsägare eller till familjer, som förhörde bostäder,

borde enligt länsstyrelsens uppfattning båda bidragsformerna rätteligen behandlas lika i skatteavseende. Jämväl *landsorganisationen* delar bostadsutredningens uppfattning att olika bostadssociala förmåner icke borde beskattas. Ett motsatt tillvägagångssätt skulle innebära att man motverkade de syften de bostadspolitiska åtgärderna avsåge att tjäna. *Riksskattenämnden* anser, att bidragen med hänsyn till bidragens beskaffenhet och ändamålet med desamma sakligt sett icke borde vara föremål för inkomstbeskattning. *Styrelsen för Svenska landskommunernas förbund* har mot bostadsutredningens förslag invänt, att den omständigheten, att uttryckliga föreskrifter om skattebefrielse icke meddelats beträffande nu ifrågavarande bidrag, icke nödvändigtvis behövde bero på förbiseende. Det syntes icke omotiverat att hyresavdrag till familj i hyresbostad och bidrag till en egnahemsägare bedömdes olika i beskattningsavseende, oavsett att bidrag av sistnämnda slag under vissa förutsättningar kunde återkrävas. Farhågorna för att beloppen bleve ofullständigt deklarerade syntes icke böra utgöra något avgörande skäl för skattebefrielse.

I promemorian har föreslagits, att egnahemsägare vid beräkning av inkomst av fastighet skulle tillerkännas rätt att göra avdrag för de totala utgifterna för räntor och tomträttsavgäld även till den del dessa kunde beräknas ha guldits genom att familjebostadsbidrag tillgodoförts ägaren i form av avdrag å länekostnaderna. Detta förslag har lämnats utan erinran av flertalet remissinstanser. Några myndigheter har emellertid gjort vissa erinringar mot förslaget i denna del. Sålunda har *kammarrätten* funnit den föreslagna avdragsrätten innebära ett avsteg från vid beskattningen gällande principer, sådana de kommit till uttryck i bl. a. det i regeringsrättens årsbok för år 1938 under nr 17 refererade rättsfallet. Kammarrätten ansåge likväl avdragsrätt i förevarande fall erforderlig för att bidragen skulle bli skattefria. Ett uttryckligt stadgande om sådan avdragsrätt borde därför för tydlighetens skull införas i författningstexten. *Länsstyrelsen i Kalmar län* avstyrker införandet av en dylik avdragsrätt. Länsstyrelsen ansåge de i promemorian anförda skälen för avdragsrätt — praktiska svårigheter — icke bärande. Dessa svårigheter kunde säkerligen bemästras, därest uppgift tillställdes taxeringsmyndigheterna av innehåll, som angåves i 15 § kungörelsen den 30 juni 1948 om familjebostadsbidrag och bränslebidrag.

Likasa ställer sig *länsstyrelsen i Västmanlands län* tveksam mot ett genomförande av bostadsutredningens förslag i denna del. Länsstyrelsen anför.

Den föreslagna lagstiftningen skulle avse dels bidrag enligt kungörelserna den 27 maj 1938, nr 247, och den 30 juni 1948, nr 547, dels ock bidrag, som av statsmedel utgå enligt grunderna i någon av dessa kungörelser eller som av kommunala medel utgivas i liknande form och med likartat syfte. Bidragen enligt 1938 och 1948 års kungörelser utgå för familj, bosatt i familjemedlem tillhörigt eget hem, resp. en- eller tvåfamiljshus samt, bl. a., innehavare av med bostadsrätt upplåten lägenhet. Enligt länsstyrelsens uppfatt-

ning äro bidrag enligt dessa kungörelser — 1948 års kungörelse i vad denna avser familjer bosatta i till familjemedlem med bostadsrätt upplåten lägenhet — av principiellt annan karaktär än bidrag enligt kungörelsen den 4 september 1935, nr 512. Bidrag enligt 1938 och 1948 års kungörelser utgå i regel i form av eftergifter å räntor å lånat kapital, resp. å årlig avgift till bostadsrättsförening, varjämte enligt 1948 års kungörelse bidrag utgår till bränslekostnaden. Enligt kommunalskattelagens bestämmelser skall till intäkt av fastighet hänföras vad av fastighet här i riket kommit ägaren till godo, däribland hyresvärdet av lägenhet, som ägaren använt för sin, sin familjs och sina personliga tjänares räkning. Har fastighet tillhört bostadsrättsförening skall bl. a. hyresvärdet för bostad eller annan förmån från fastigheten, som tillkommit medlem i föreningen, räknas såsom medlemmens intäkt från föreningen. Från bruttointäkten av fastighet må avdrag göras bl. a. för ränta å lånat, i fastigheten nedlagt kapital samt kostnad för uppvärmning; sistnämnda kostnad dock såvitt angår ägarens lägenhet endast i den mån hyresvärdet beräknats för lägenhet med värme. Medlem i bostadsrättsförening äger göra avdrag för dels sådana kostnader, som vanligen åligga fastighetsägare, dels för sådana avgifter och inbetalningar till föreningen, som icke äro att anse såsom kapitaltillskott. Avdrag får givetvis endast göras för under beskattningsåret verkligen utbetalade belopp. Härav följer att om bidrag till bostadskostnaden utgått i form av eftergift å ränta, som skolat utgå enligt skuldförbindelse eller annan handling, kan avdrag vid taxeringen icke medgivas för större belopp, än som faktiskt kontant utbetalats. Har bidrag utgått till uppvärmningskostnaden kan, om bränslekostnaden är avdragsgill, avdrag icke medgivas för större belopp än skillnaden mellan å ena sidan faktiskt utbetalade belopp och å andra sidan det uppburna bidraget. Har bidraget överstigit ränte- resp. bränslekostnaden kan beskattning av överskjutande belopp såsom »inkomst» enligt länsstyrelsens uppfattning icke ske.

I promemorian har jämförelse gjorts mellan, å ena sidan, person som uppbär bidrag enligt 1935 års kungörelse samt å andra sidan person som erhåller bidrag enligt 1938 och 1948 års kungörelser. Länsstyrelsen vill emellertid framhålla att jämförelse bör göras även med ägaren av ett eget hem, vilken icke erhåller något bidrag av ifrågavarande art, exempelvis på den grund att hans egna hem byggts före ikraftträdandet av 1938 års kungörelse. En annan tolkning av kommunalskattelagens avdragsregler än den länsstyrelsen här framlagt, skulle leda till att den som icke erhållit bidrag vid taxering icke skulle få högre avdrag än den som faktiskt erlagt blott en del av räntan eller kanske erhållit hel ränteeftergift. En sådan tolkning av kommunalskattelagens bestämmelser är enligt länsstyrelsens uppfattning icke möjlig.

Den av länsstyrelsen hävdade tolkningen synes även väl överensstämma med rådande praxis beträffande bostadsförbättringsbidrag.

Länsstyrelsen kan väl för sin del icke helt bestrida överståthållarämbetets i promemorian citerade yttrande i anledning av taxeringsnämndsordförandenas riksförbunds framställning att nu ifrågavarande belopp äro för skatteunderlagets storlek betydelselösa men vill dock påpeka, att bidragen numera utgå till väsentligt större antal familjer och måhända även med större belopp, än då det citerade yttrandet fälldes — bl. a. ha ju därefter tillkommit bidragen enligt 1948 års kungörelse. Av denna omständighet följer emellertid också att den lättnad det skulle innebära för beskattningsnämnderna att icke behöva räkna med dessa bidrag vid ett genomförande av grundtanken i det remitterade förslaget skulle bli ännu större än överståthållarämbetet räknade med. I olika sammanhang har länsstyrelsen under-

strukit vikten av att beskattningsnämndernas arbete med småsaker begränsas så att dessa kunna i större utsträckning än för närvarande ägna sig åt viktigare arbetsuppgifter. Skulle dessa synpunkter jämte den i promemorian gjorda jämförelsen med hyresavdrag anses av större vikt än de synpunkter länsstyrelsen framlagt, vill länsstyrelsen därför icke motsätta sig lagstiftning i föreslagna riktning.

Promemorian utgår från antagandet, att bidrag till egnahemsägare och innehavare av lägenheter med bostadsrätt skulle på sina håll betraktas såsom »skattepliktig intäkt». Såsom framgår av vad nyss anförts delar länsstyrelsen icke denna uppfattning; frågan är — såsom länsstyrelsen ser saken — icke, huruvida bidragen skola anses såsom skattepliktig intäkt eller icke, utan frågan är med vilket belopp avdrag skall få göras vid beräkning av nettointäkt av fastighet. Det i departementet uppgjorda förslaget till författning i frågan utsäger endast, att ifrågakarande bidrag icke skola anses som skattepliktig inkomst under det att intet utsäges om huru avdragen i förvärvskällan annan fastighet skola beräknas. Då för sistnämnda frågas avgörande fortfarande enligt förslaget icke skulle finnas andra regler än kommunalskattelagens nu gällande bestämmelser, skulle med den föreslagna författningsändringen den tolkningen icke vara utesluten, att avdrag finge medgivnas för endast ett med bidraget reducerat belopp. Tekniskt måste därför en lagstiftning i förslagets syfte genomföras på det sätt, att det utsäges huru avdragsposterna i hithörande fall skola beräknas. Då stadganden härom i förslagets syfte komma att utgöra undantag från kommunalskattelagens eljest gällande regler om beräkning av avdrag i förvärvskälla böra bestämmelserna hava sin plats i kommunalskattelagen och utformas så, att det klart framgår, att bestämmelserna utgöra undantagsbestämmelser.

Överståthållarämbetet ifrågasätter, om icke författningsförslaget, vilket endast angåve att ifrågakarande bidrag icke skulle utgöra skattepliktig inkomst, till undvikande av oklarhet vid taxeringen borde kompletteras med dels ett tillägg till anvisningarna till 25 § kommunalskattelagen av innehåll, att egnahemsägare vid beräkningen av nettointäkten av sitt egnahem skulle vara berättigad till avdrag för utgifter för räntor och tomträttsavgäld även till den del dessa kunde beräknas ha guldits genom att bidrag av ifrågakarande slag tillgodoförts egnahemsägaren i form av avdrag å lånekostnaderna. Vidare borde ett tillägg till punkt 3 av anvisningarna till 24 § kommunalskattelagen göras att inbetalning till bostadsrättsförening av medlem — i den mån den icke utgjorde kapitaltillskott — skulle vara avdragsgill för medlemmen även till den del den kunde ha guldits genom bidrag av ifrågakarande slag.

Jämväl *riksskattenämnden* anser en särskild bestämmelse erforderlig till förhindrande av att bidragen i vissa fall indirekt beskattades genom att avdrag vägrades för ränteutgift, som den bidragsberättigade sluppit erlægga.

Beträffande den tekniska utformningen av de föreslagna bestämmelserna har vissa erinringar gjorts emot bostadsutredningens förslag att i en särskild författning upptaga bestämmelser om skattefrihet för ifrågakarande bidrag. Sålunda framhåller *kammarrätten* att det vore lyckligt, om erforderliga bestämmelser kunde införas i kommunalskattelagen i stället för i en särskild

förordning. I avbidan på den ifrågasatta översynen av beskattningsreglerna för bl. a. de sociala förmånerna syntes emellertid utfärdandet av en särskild förordning rörande de nu aktuella bidragen kunna godtagas. *Taxeringsnämndsordförandenas riksförbund* avstyrker bestämt att lagstiftningen skedde i den form som föreslagits i promemorian. Att genom särskild lagstiftning undantaga bidragen från beskattning borde enligt förbundets åsikt icke ske, då detta strede mot de principer, som låge till grund för nuvarande skattelagstiftning. Däremot torde en ändring av skattelagarna böra göras på så sätt, att såväl ifrågavarande bidrag som liknande nu utgående och eventuellt nytillkommande bidrag av samma art undantoges från beskattning.

I remissyttrandena har även vissa anmärkningar gjorts gentemot formuleringen i det remitterade utkastet till författningstext. Sålunda anser *kammarrätten* att det i nämnda utkast använda uttrycket »bidrag, som av statsmedel utgår enligt grunderna i någon av nyssnämnda kungörelser» vara alltför obestämt till sin innebörd. Det syntes framgå av promemorian att förslaget i denna del toge sikte på de av 1951 års bostadsutredning förordade bidragen till ensamstående mödrar med ett barn. Då det emellertid vore av vikt att någon tvekan om stadgandets tillämplighet icke uppstode syntes bestämmelsen icke böra införas. Därest de av utredningen föreslagna bestämmelserna om bidrag till ensamstående mödrar med ett barn sedermera antoges, kunde — om så skulle anses erforderligt — samtidigt utfärdas bestämmelser om dessa bidrags skattefrihet. *Riksskattenämnden* har i formellt avseende erinrat mot författningsutkastet att då den föreslagna förordningen principiellt innefattade ändring av eller tillägg till kommunalskattelagen och dess antagande följaktligen vore beroende på beslut av Kungl. Maj:t och riksdagen, borde det genom förordningen stadgade undantagandet av vissa intäkter för skatteplikt icke hänföras till särskilda av Kungl. Maj:t utfärdade kungörelser utan till arten av de bidrag, vilka skulle anses undantagna från skatteplikt.

Departementschefen. Såsom framgår av vad i det föregående anförts råder oklarhet beträffande frågan om vissa av här förevarande bostadsbidrag är skattepliktiga eller ej. Detta gäller till en början de bidrag som utgår till familjer i egnahem från anslaget till hyresrabatter för mindre bemedlade, barnrika familjer. Detsamma är förhållandet i fråga om de rent kommunala bidragen på detta område, vare sig de utgår till familjer i egnahem eller i hyreshus. Likaså synes det vara tveksamt hur de s. k. trekronorsbidragen, när dessa utgår till familjer med mindre än två barn, skall behandlas i skattemässigt hänseende. Ordalagen i förordningen den 15 juni 1935 (nr 319) angående skattefrihet för viss förmån av hyresavdrag synes närmast ge stöd åt uppfattningen att förordningens bestämmelser icke skulle vara tillämpliga på de nu nämnda bidragsformerna. Om denna uppfattning är riktig, behöver detta emellertid ej i och för sig innebära, att bidragen skall anses som skattepliktiga. Vissa skäl kan anföras för den mening som går ut på att bidrag

från det allmänna av denna eller liknande art enligt allmänna grunder är skattefria i mottagarens hand.

Något avgörande i högsta instans beträffande de omnämnda bostadsbidragen har, såvitt kunnat utrönas, icke förekommit och lärer ej heller vara att vänta inom den närmaste tiden. Enligt den promemoria, som låg till grund för 1935 års lagstiftning om skattefrihet för förmån av hyresavdrag, skulle värdet av bidrag av förevarande art vara att betrakta såsom skattepliktig inkomst, därest annat ej stadgades. Samma uppfattning hyste även kammarrätten, som uttalade, att bidragen vid mottagarens taxering finge betraktas såsom periodiska understöd.

På grund av den rådande oklarheten på detta område har bidragen kommit att i beskattningshänseende behandlas olika av skilda beskattningsmyndigheter. Avgörande för de enskilda fallen kan sålunda bli inom vilket provningsdistrikt eller taxeringsdistrikt vederbörande bidragsmottagare är bosatt. Detta är uppenbarligen icke en god ordning. Det synes mig därför angeläget att man snarast tar ställning till frågan om beskattningen av ifrågavarande bostadsbidrag. Som några remissinstanser anmärkt vore det visserligen önskvärt att frågan om beskattningen av sociala bidrag över huvud upptoges till behandling i ett sammanhang. Jag anser det emellertid icke rådligt att avvakta en utredning av denna fråga i hela dess vidd; en sådan utredning måste med nödvändighet bli relativt tidsödande. Enligt min mening bör frågan om beskattningen av bostadsbidragen upptagas till separat behandling redan nu. Detta är motiverat även av det skälet att bostadsrabatterna torde — om man bortser från folkpensionerna och de allmänna barnbidragen, beträffande vilka en särskild skattemässig reglering redan är genomförd — vara de sociala bidragsformer som är mest allmänna.

Bostadsutredningen har vid sitt ställningstagande till skattefrågan utgått från att i beskattningsavseende enahanda regler bör gälla beträffande förmån av hyresavdrag enligt förenämnda 1935 års kungörelse, familjebidrag enligt 1938 års kungörelse samt familjebostadsbidrag och bränslebidrag, vilka samtliga utgår från anslaget till hyresrabatter för mindre bemedlade, barnrika familjer. Till denna ståndpunkt kan jag för min del ansluta mig. Syftet med bidragen är ju att främja sådana familjers bostadsförsörjning, oavsett huruvida de är bosatta i hyreshus eller egnahem. Den omständigheten att det i det senare fallet blir fråga om inkomst av förvärvskällan annan fastighet bör i detta sammanhang ej tillmätas avgörande betydelse. Skillnaden mellan bidrag till egnahemsägare och bidrag till hyresgäster är särskilt i fråga om familjebostadsbidragen obetydlig. Bidragen utgår med ungefär samma belopp till hyresgäster och egnahemsägare och förutsättningarna för bidragens erhållande är i stort sett desamma.

Även de s. k. trekronorsbidragen, vilka utgår från anslaget till särskilda bostadsrabatter, bör i skattehänseende bedömas på samma sätt som de nyss nämnda bidragsformerna. Trekronorsbidragen har ju ett med familjebostadsbidragen i vissa avseenden likartat syfte och utgår vanligen till familjer, som åtnjuter familjebostadsbidrag. Också andra skäl kan anföras för en likartad behandling.

Enligt min mening bör det icke ifrågakomma att nu taga bort den skattefrihet som gäller i fråga om de bidragsformer, på vilka 1935 års skatteförordning anses tillämplig. Följden av den nyss förda argumenteringen blir då att beskattningsfrågan bör lösas så att samtliga nu ifrågavarande bidrag — hyresavdrag, familjebidrag, familjebostadsbidrag, bränslebidrag och tre-kronorsbidrag — undantages från skatteplikt. Denna lösning har även i allmänhet förordats i de tidigare nämnda framställningarna och remissyttrandena. Med hänsyn till att flertalet bidrag i praxis icke beskattas torde genomförandet av denna skattefrihet medföra ett relativt begränsat skattebortfall.

Ett särskilt skäl för sådan skattefrihet utgör det förhållandet att bidragen i huvudsak är avsedda att utgå till familjer med barn och alltså att anse såsom en samhällets hjälp till familjen för bestridande av kostnaderna för barnen. Det kan i detta sammanhang anmärkas, att familjebostadsbidragens storlek i huvudsak ej växlar med bostadens storlek utan i princip är beroende på barnantalet.

Med hänsyn till det anförda förordar jag att bestämmelser införes om skattefrihet för samtliga nu ifrågavarande bidrag.

Jämväl det bidrag (»särskilt bostadsbidrag») som 1951 års bostadsutredning föreslagit i sitt betänkande om samhällets stöd åt bostadsförsörjningen synes ha sådan karaktär att det — om bidragsformen införes — bör omfattas av den här föreslagna lagstiftningen.

Beträffande de kommunala bidragen till främjande av bostadsförsörjningen för mindre bemedlade, barnrika familjer och för ensamstående mödrar med barn har bostadsutredningen uttalat att det vore önskvärt att dessa bidrag förklarades skattefria. Någon invändning mot att de kommunala bidragen behandlas på samma sätt som motsvarande statliga har ej gjorts i remissutlåtandena. För egen del har jag ej heller något att erinra häremot. Jag vill emellertid understryka att det i detta sammanhang endast är fråga om direkta motsvarigheter till de statliga familjebidragen och familjebostadsbidragen. I den mån kommunerna lämnar bidrag av annan art till bostadskostnader — exempelvis bostadstillägg inom folkpensionslagstiftningens ram — bör de här föreslagna bestämmelserna om skattefrihet icke vara tillämpliga; för folkpension gäller som förut nämnts särskilda beskattningsregler.

Till genomförande av förslaget om skattefrihet för bidrag till egnahemsägare (bostadsrättsinnehavare) har bostadsutredningen förutsatt, att egnahemsägaren vid beräkning av nettointäkten av fastigheten skulle äga åtnjuta avdrag för den del av räntan å lånat kapital liksom för den del av tomträttsavgälden som erlagts medelst bostadsbidraget. Häremot har av vissa remissinstanser, nämligen länsstyrelserna i Kalmar och Västmanlands län, gensagor rests. En sådan avdragsrätt är emellertid nödvändig för att få full likställighet i beskattningshänseende mellan bidragen till hyresgäster och bidragen till egnahemsägare. Den omständigheten att bidraget av olika skäl icke utbetalas kontant till egnahemsägaren utan användes för gäldande av ränta och amortering avseende lån å fastigheten bör icke föranleda

till att räntekostnaden skall anses ha guldits av annan än den skattskyldige. Som riksskattenämnden och kammarrätten påpekat är emellertid en klarläggande bestämmelse måhända erforderlig för att avdrag skall kunna medges. Jag förordar därför att en särskild föreskrift meddelas att den omständigheten, att en vid inkomstberäkningen i och för sig avdragsgill omkostnad helt eller delvis guldits med bidrag i enlighet med vad nyss nämnts, icke må föranleda att avdrag vägras för omkostnaden i fråga.

Beträffande den författningsmässiga utformningen av den föreslagna lagstiftningen om skattefrihet har ett par remissinstanser påpekat att bestämmelser av denna karaktär rätteligen borde ha sin plats i kommunalskattelagen. Med hänsyn till att bestämmelserna kan förväntas komma under omprövning i samband med en utredning av frågan om sociala bidrag över huvud eller i anslutning till den nu pågående allmänna översynen av kommunalskattelagen genom 1950 års skattelagssakkunniga, har jag emellertid ansett lämpligast att de föreslagna bestämmelserna såsom ett provisorium intages i en särskild författning.

De föreslagna bestämmelserna synes böra träda i kraft snarast möjligt och tillämpas redan vid innevarande års taxering.

Departementschefens hemställan.

I enlighet med vad i det föregående anförts har inom finansdepartementet upprättats förslag till förordning om skattefrihet för vissa bidrag till nedbringande av bostadskostnader.

Föredragande departementschefen hemställer, att förenämnda författningsförslag måtte genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Hans Wenker.

Bihang.

Det remitterade förslaget
till
Förordning
angående skattefrihet för vissa bidrag åt familjer med barn.

Härigenom förordnas som följer.

Bidrag, som åtnjutes enligt kungörelsen den 4 september 1935 (nr 512) om lån och bidrag av statsmedel för beredande av hyresbostäder åt mindre bemedlade, barnrika familjer, kungörelsen den 27 maj 1938 (nr 247) om lån och bidrag av statsmedel för beredande av bostäder i egnahem åt mindre bemedlade, barnrika familjer eller kungörelsen den 30 juni 1948 (nr 547) om familjebostadsbidrag och bränslebidrag, skall vid tillämpningen av kommunalskattelagen och förordningen om statlig inkomstskatt icke utgöra skattepliktig inkomst.

Vad nu sagts skall gälla även i fråga om bidrag, som av statsmedel utgår enligt grunderna i någon av nyssnämnda kungörelser eller som av kommunala medel utgives i liknande form och med likartat syfte som bidrag enligt någon av dessa kungörelser.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1953 och äger tillämpning å taxering som sker därefter.

Genom denna förordning upphäves förordningen den 15 juni 1935 (nr 319) angående skattefrihet för viss förmån av hyresavdrag.